

MVŠO

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLMOUC

Přednáška č. 4

Otevřená ekonomika a determinace rovnovážné produkce: úvod do analýzy

Makroekonomie II

Richard Šmilňák

ZS 2022

Olomouc

Obsah kurzu

1. Státní svátek (28.9.)
2. Určení rovnovážné produkce ve 2-sektorové a 3-sektorové ekonomice (5. 10.)
3. Model IS-LM: sestrojení modelu IS-LM (12. 10.)
4. Model IS-LM: účinnost fiskální a monetární politiky (19. 10.)
5. **Otevřená ekonomika a determinace rovnovážné produkce: úvod do analýzy (26.10. - RŠ)**
6. Otevřená ekonomika a determinace rovnovážné produkce: problémy determinace měnového kursu (2.11.)
7. Agregátní poptávka a agregátní nabídka: úvod do analýzy (9.11. - RŠ)
8. Agregátní poptávka a agregátní nabídka: teorie reálného ekonomického cyklu a nová keynesiánská ekonomie (16.11.)
9. Trh práce: agregátní poptávka po práci a agregátní nabídka práce (23.11.)
10. Trh práce, nezaměstnanost a Phillipsová křivka (30.11. - RŠ)
11. Inflace, metody léčení inflace (7.12.)
12. Dlouhodobý ekonomický růst –modely (14.12.)

Otevření ekonomiky

- Volný (mezinárodní) obchod dovoluje lidem prodávat a nakupovat tak, jak chtějí
- Výsledkem je, že na českých polích vypěstujeme chmel, firmy působící v tuzemsku se postarají o jeho zpracování a poté jej expedují do zahraničí: jako zázrakem se k nám pak ze zahraničí na oplátku dostanou LCD monitory

Proč obchodujeme se zahraničím?

- 1) Zvyšujeme náš užitek, pokud si dovedeme obstarat zboží ze zahraničí levněji
- 2) Úspory z rozsahu: i malé země mohou s přístupem na m-z trhy produkovat ve velkém měřítku
- 3) M-z obchod => ↑ konkurence na domácím trhu

Výsledkem specializace a obchodu je, že máme celkově vyšší výstup, můžeme si dovolit více zboží a služeb a tím zlepšujeme svoji životní úroveň.

- Co však při tomto úhlu pohledu nevidíme?

Sektor zahraničí v modelu

- Otevření ekonomiky: část produkce nakupujeme ze zahraničí (importujeme/dovážíme), přičemž valná část domácí produkce putuje za zahraničními zákazníky (vývoz/export)
- Export (X): zahraniční poptávka po tuzemských službách a zboží
- Import (M): část výdajů domácích subjektů se stává příjmem (důchodem) subjektů zahraničních; domácí produkci nahrazujeme (substituujeme) zahraničními výrobky a službami
- Čistý export (NX) = $X - M$
- **Rovnice agregátní poptávky v OE: $AD = C + I + G + NX$**

- *Jak je možné vyvézt službu?*

Čisté vývozy a agregátní poptávka

- Každý sektor je zodpovědný za část importů
- Domácnosti, firmy i vláda nakupují část spotřeby ze zahraničí

(hračky z Asie; turbíny z Německa; helikoptéry z USA)

- Celkový import $M = C_F + I_F + G_F$

$$AD = C - C_F + I - I_F + G - G_F + X$$

$$\rightarrow AD = C + I + G + X - M$$

Objem směnných relací se zahraničím

- Import bývá ovlivněn:
 - Výší domácích příjmů (důchodů)
 - Poměrem cenových hladin v ekonomikách
 - Efektivitou zahraničních firem
 - Pohyby kurzů měn
 - Zásahy do obchodu ze strany vlád
 - Spotřebitelskými preferencemi, náladami
 - * Část dovozů je autonomní (ropa)
- Export se mění díky:
 - Témuž (stačí zaměnit *domáci* za *zahraniční* a naopak)

Směnné relace se zahraničím v modelu

- Platební bilance: účetní vyjádření přeshraniční směny
- Běžný účet PB (CA) = čisté vývozy (NX):
 - Bilance zboží a služeb
 - Bilance výnosů (příjmy Čechů v zahraničí a naopak; reinvestované zisky, dividendy)
- Kapitálový účet PB (CF) = tok kapitálu z ostatních zemí světa do domácí země (nákup cenných papírů, zakládání účtů v domácí zemi cizími subjekty) minus tok kapitálu z domácí země do ostatních zemí světa (nákup cenných papírů, zakládání účtů rezidenty domácí země v bankách ostatních zemí světa)
- Rovnováha platební bilance $BP = CA + CF$

- Křivka BP:
 - Znázorňuje rovnováhu platební bilance
 - Zachycuje kombinaci úrovně produkce a úrokové sazby, při které je platební bilance životaschopně financovaná a tedy že úroveň NX odpovídá čistým kapitálovým tokům

Odvození → tabule

Křivka BP:

- je typicky rostoucí, jelikož vyšší produkce (důchod) => vyšší M => posun rovnováhy BP

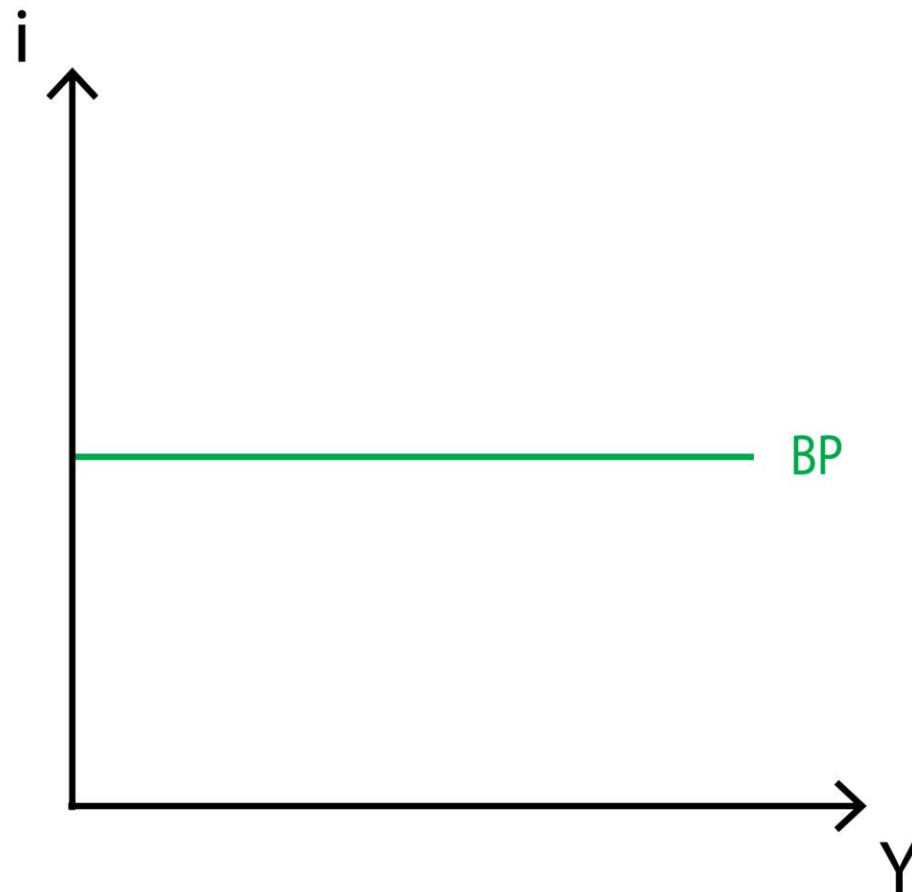
- vyšší kapitálová mobilita => plošší křivka

- body nad BP = přebytek platební bilance a opačně (deficit pod křivkou)

*Československo: nízká kap. mobilita (omezená dostupnost cizích měn; restrikce zahraničních transakcí)

*ČR po roce 2004: vysoká kap. mobilita ↓

*ČR v EU a s internetovým připojením: ještě vyšší kap. mobilita ↓

Úrokový mechanismus ekonomických změn

- Odchylka i od i_F (*úrokový diferenciál*) ovlivňuje kapitálový účet PB
- Dokonalá kapitálová mobilita - investoři mohou nakupovat aktiva v kterékoliv zemi s nízkými transakčními náklady, rychle a v neomezeném rozsahu:
 - neexistují rozdíly v daních v jednotlivých zemích,
 - je stabilní měnový kurz (neexistuje riziko změny kurzu),
 - neexistují ostatní politické a jiné překážky odlivu kapitálu a jeho výnosů z jedné země do druhé.
- Jaké překážky pro pohyb peněz znáte?

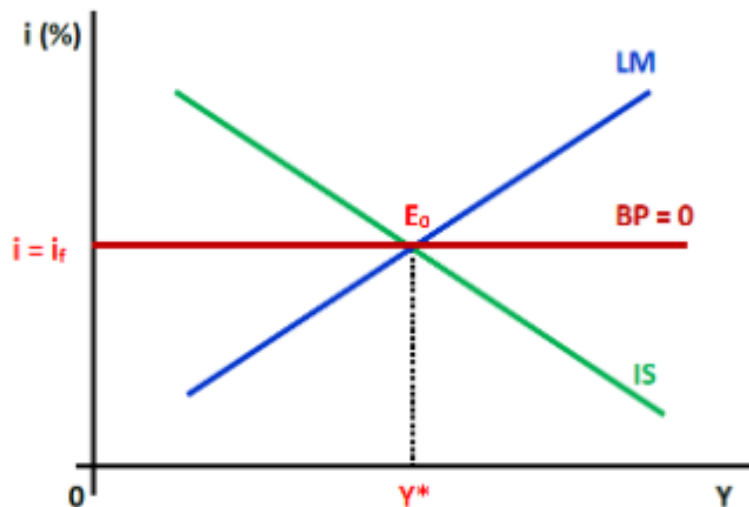
Úrokové sazby v centru dění

- Světová a domácí úroková sazba
(pro zjednodušení uvažujme ČR a Eurozónu)
- Za podmínky dokonalé kapitálové mobility nemohou být domácí úrokové sazby příliš vysoko a příliš dlouhou dobu odchyleny od (průměrné) světové úrokové sazby, neboť:
 - vyšší domácí úroková sazba než úroková sazba světová by vyvolala silný kapitálový příliv (masivní nákupy aktiv domácí země investory z ostatních zemí světa i domácími investory). Následovalo by rychlé zvýšení jejich ceny a snížení domácí úrokové sazby až na úroveň světové úrokové sazby.
 - nižší domácí úroková sazba než světová úroková sazba by vyvolala masivní kapitálový odliv investorů z ostatních zemí i domácích investorů. Následoval by prodej aktiv domácí země na mezinárodním měnovém trhu, což by snížilo jejich ceny a zvýšilo domácí úrokovou sazbu na úroveň světové.
- Zejména malé otevřené ekonomiky nemají ekonomickou sílu, aby ustanovily a udržely úroveň domácí úrokové sazby odchylenou výrazněji od světové úrokové sazby – odsud předpoklad: $i - i_F = 0$

Model IS-LM-BP rovnovážná produkce při dokonalé a nedokonalé kapitálové mobilitě

- Vnitřní a vnější rovnováha ekonomiky
 - všeobecná ekonomická rovnováha
 - v průsečíku křivek IS a LM (při plné zaměstnanosti) a křivky BP.
- Předpoklad dokonalé kapitálové mobility
 - malé otevřené ekonomiky blízko této situaci
 - křivka BP horizontální na úrovni $i = i_F$

Rovnováha modelu ve dvou krajních situacích

LM = trh peněz je v rovnováze

IS = trh statků a služeb je v rovnováze

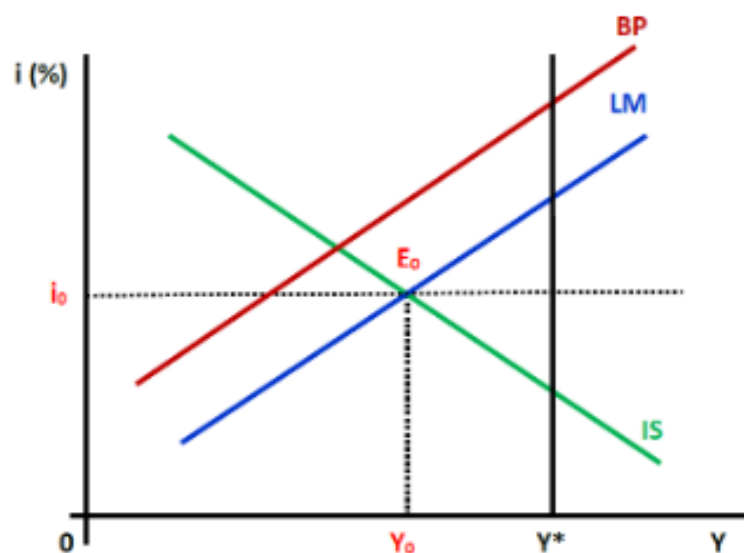
BP = křivka rovnováhy platební bilance

E_0 = všeobecná ekonomická rovnováha při plné zaměstnanosti

Y^* = potencionální úroveň produktu

$i = i_f$

i_f = světová úroková míra

Deficit platební bilance = ze země odchází více kapitálu než do něj přichází – země se stává dlužníkem vůči ostatním zemím.

Důchod Y_0 příliš vysoký nebo úroková sazba i_0 je příliš nízká, aby vyvolala přebytek kapitálového účtu a byla ustavena rovnováha platební bilance.